

Deltakelse i lek og aktivitet

Fysioterapeut Kristina Aa Rasmussen, pedagog Livø Nyhus,
ergoterapeuter Kristin Schewe Loxley og Trine Bathen

Hva skal vi snakke om?

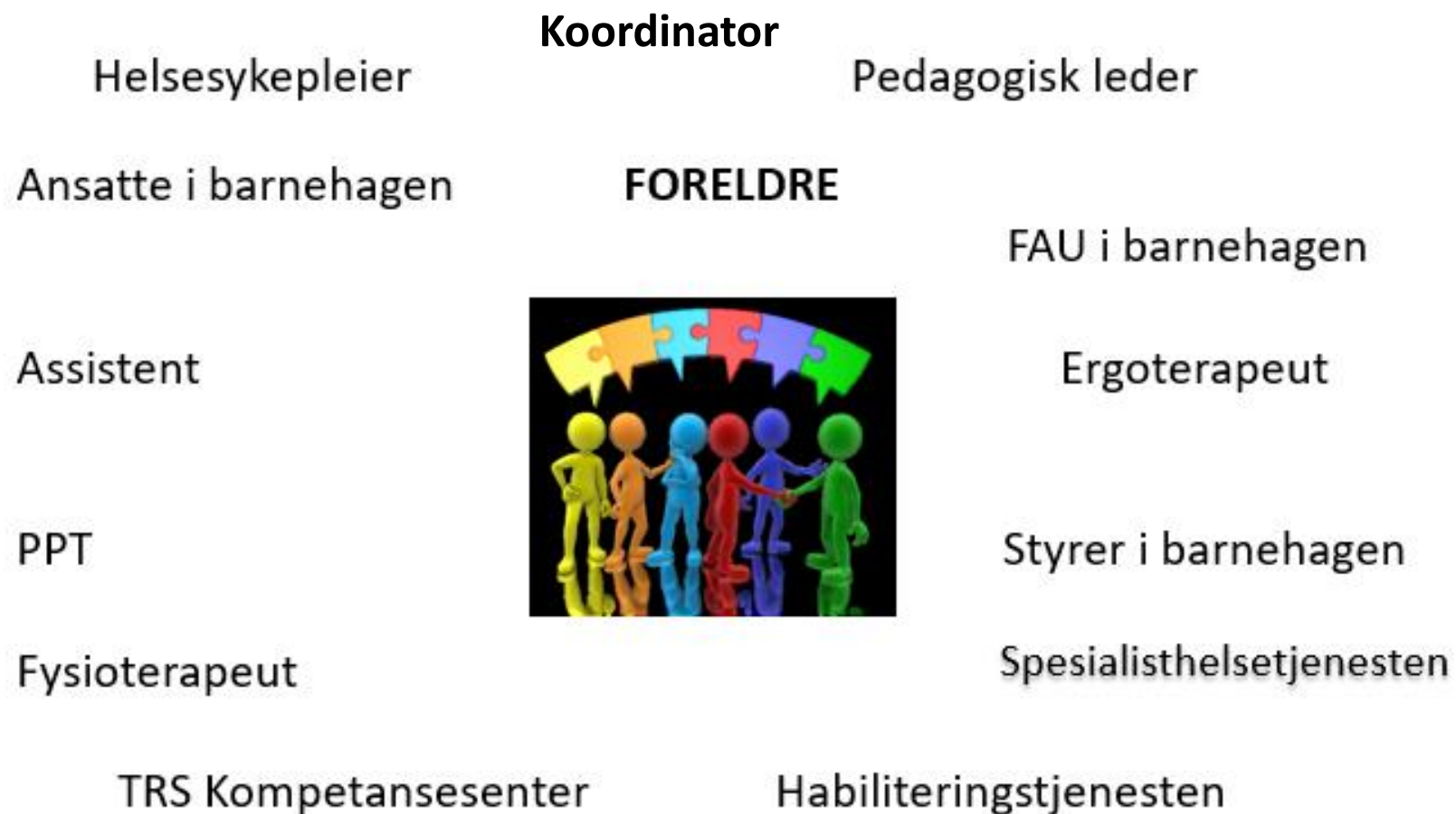
- Motorisk utvikling og utviklingssteg
- Selvstendighet og behov for hjelp
- Barnehagen - en arena for utvikling og læring
- Samarbeid med barnehagen og ulike lokale tjenesteytere
- Tilrettelegging i barnehagen og hjemme
- Tilrettelegging av utedager og turer

Utgangspunktet vårt

- Barn er forskjellige
- Ulike forutsetninger
- Utvikler seg forskjellig
- Har forskjellige diagnoser
- Diagnose innvirker ofte på utvikling, funksjon, behov for tilrettelegging med mer.
- Barn er unike 😊

Samarbeidspartnere rundt barnet deres

Samarbeid med kommunal fysioterapeut

Jevnlige observasjoner av det voksende barnet

- Følge opp motorisk utvikling
- Observere og oppdage endringer i ryggen
- Observere og oppdage endringer på beinstilling, akseforandringer
- Støttetiltak og trening for å styrke instabile/overbevegelige ledd
- Veiledning til barnehage

Kontakt med spesialisthelsetjenesten

- Følge opp tiltak som er igangsatt av spesialisthelsetjenesten
- Tett oppfølging før og etter planlagte operasjoner, eller i etterkant ved brudd

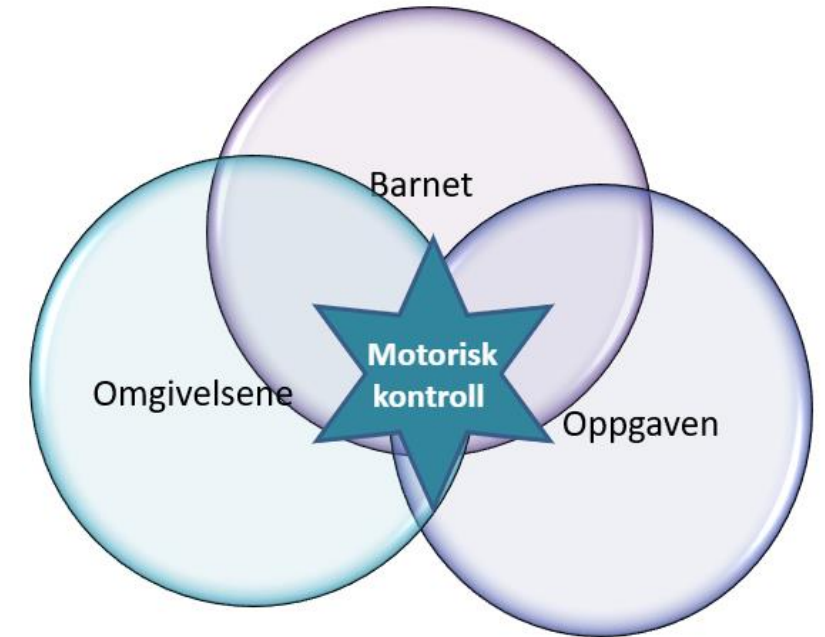
Utviklingssteg og "milepæler"

- Kan oppleve forsinket motorisk utvikling
- Utviklingen skjer allikevel i sitt tempo og på sin måte
- Perioder med økt fokus på konkrete utviklingstrinn
- Stimulere til allsidig bruk av kroppen
- Sittestilling – setter seg opp selv
- Forflytning. Mange måter å bevege seg og kome på
- Opp og stå - og ut i verden!
- Trenger ingen "kommersielle hjelpemidler"

Hva påvirker utvikling av motorisk kontroll/ferdigheter

- Barnet
  - Fysiske forutsetninger
  - Psykiske forutsetninger
  - Motivasjon og vilje
  - Ferdigheter
- Oppgaven
  - Lett – vanskelig
  - Likner den tidligere erfaringer
  - Interessant
- Omgivelsene
  - Trygt
  - Stabilt
  - Behov for støtte/hjelp for å mestre?

Tiltak for å fremme innlæring av ferdigheter

Presentere varierte aktiviteter

Legge til rette for fysisk aktivitet

Tilpasse aktiviteten så den gir mestring og aktivitetsglede

Sansemotorisk trening i mindre grupper ved behov

Øve på konkrete ferdigheter ("tjuvstarte" litt)

- Sesongbetont
- Aldersadekvat
- interesseområde

Tiltak og tilpasning i barnehagen

Deltakelse i et inkluderende fellesskap
- med plass for alle

Behov for hjelp/assistanse i barnehagen

- Hva trenger barnet hjelp til? (kartlegge, være så konkret som mulig)
- Hvordan skal hjelpen gis?
  - Assistent / annen løsning?
  - Foreldrene, og etter hvert barnet må være med å bestemme dette
- Drøfte assistentens/medhjelperens funksjon og rolle
- Drøfte tema selvstendighet i relasjon til bruk av tid og krefter, og målet med aktiviteten og hjelpen
- Assistenten bør være med på møter

Hjelp og selvstendighet

Selvstendighet er viktig – men må barnet greie alt selv for enhver pris?

- Hva er viktigst for barnet å greie selv?
- Variasjon fra dag til dag - og etter årstider?
- Endringer med alder

Selvstendig uten å være selvhjulpen?

- Trene på å be om hjelp og på å ta imot hjelp
- Bli vant til å instruere selv er en del av det å bli selvstendig
- Bli hjulpet på den måten en ønsker selv
- Hvem kan være hjelper?

Kanskje behov for ekstra hvile?

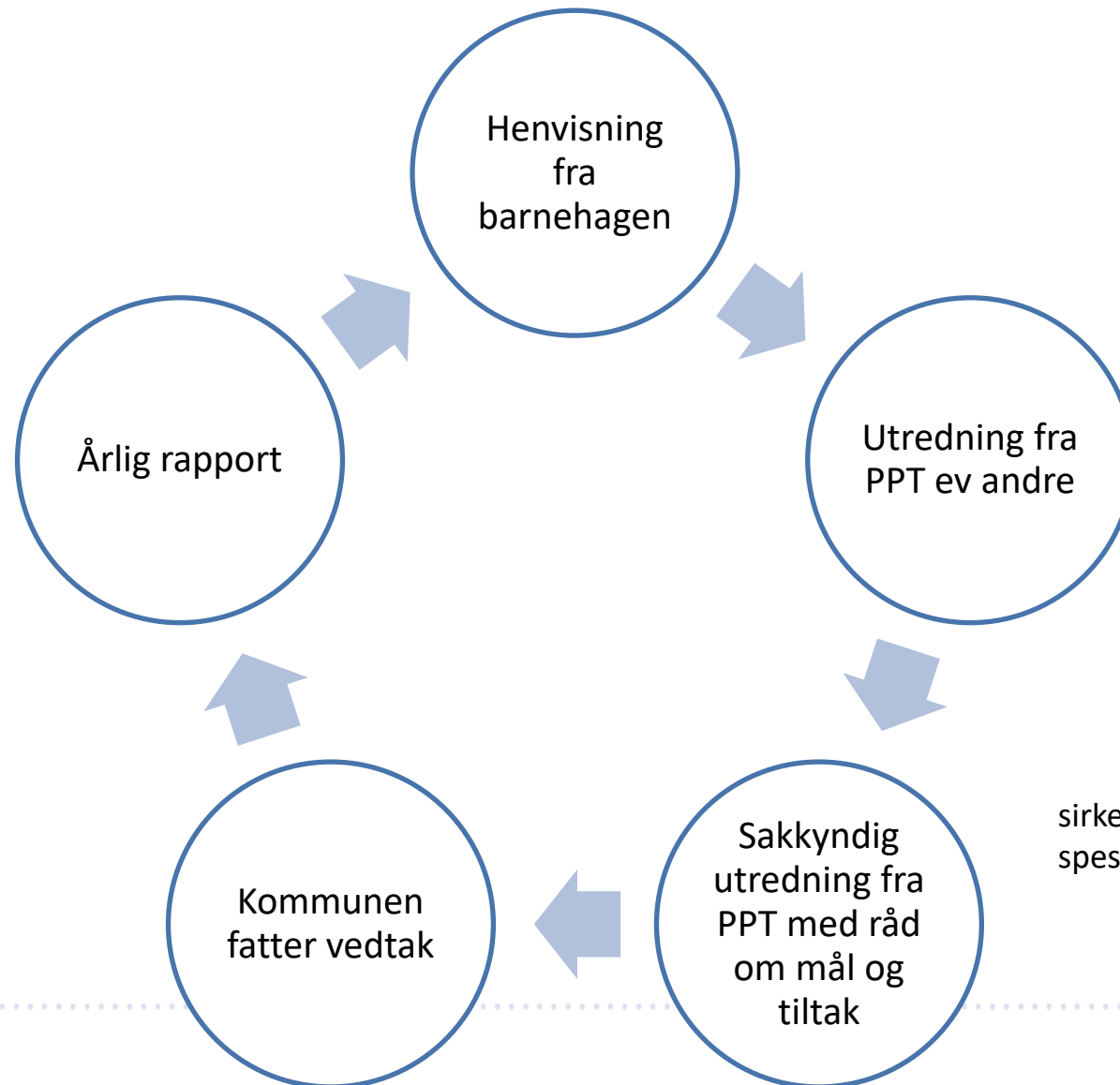

Tilpasninger for trygg og god lek

- Tilrettelegge miljøet slik at alle ha glede av det
- Leke sammen slik at det er gøy for alle
- Regler i leken - inne og ute
- Roller i leken
- Deltager eller tilskuer?

Spesialpedagogisk hjelp, saksgangen

sirkeldiagram som viser saksgang for spesialpedagogisk hjelp

Utedager og turer med barnehagen

- Planlegging og samarbeid - turene skal passe for alle
- Komme fram til «base» hvor leken foregår? Viktig å ikke være for sliten.
- Gå hele veien eller kjøre deler av veien?
- Vurder bruk av hjelpemidler og hvordan de skal fraktes med
- Fellestralle, egen rullestol/vogn, sykkel....?

Samarbeid med barnehagen

“med barnas beste som felles mål”

Fysisk tilrettelegging og hjelpemidler

- tilrettelegge for aktivitet og deltagelse

Tilpasninger som kan fremme selvstendighet

Sitting ved bord

- Vanlig stol eller spesialstol? Behovet må vurderes individuelt
- Tripp trapp stol - god, vanlig stol, med gode muligheter for tilpasning
  - Sette på ekstra plate /trinn for å lettere komme opp i stolen
- Det finnes mange typer spesialstoler fra NAV, ved behov for mer støtte

Hva trengs av tilrettelegging – kartlegge behov

Runde i barnehagen med barnehageledelse og lokal ergoterapeut/ fysioterapeut

- **Vurder behov for tilrettelegging av:**
  - Dører
  - Trapper
  - Garderoben
  - Toalettet
  - Plassering av fellesutstyr og leker
  - Snublefeller
  - Uteplassen

Bad og toalett

- Toalett som barnet mestrer og som føles trygt
- Vask i riktig høyde (evt regulerbar / med krakk)
- Kran med lang hendel og evt kranforlenger (Aqueduck)

Toalettsete med trinn,
Flere typer i vanlig handel

Svan Balance, bilde
gjengitt med tillatelse fra
Hepro AS

Kran og hendelforlenger fra
Aqueduck.com

Utstyr/ hjelpemidler for lek og for å komme fortere fram

- På uteplassen i barnehagen og på turer , sommer og vinter
- Mulighet til aktivitet og lek, holde tritt med de andre uten å slite seg ut
- Barn uten kognitive vansker kan mestre elektrisk rullestol fra ca 2 – 3 års alder

Trehjuls sykkel Jippy, bilde gjengitt med tillatelse fra Sunrise Medical

Elektrisk rullestol Raptor, bilde gjengitt med tillatelse fra Sunrise Medical

Krabort Runner, bilde gjengitt med tillatelse fra Hepro

Skeno, ny norskprodusert sykkel for kortvokste

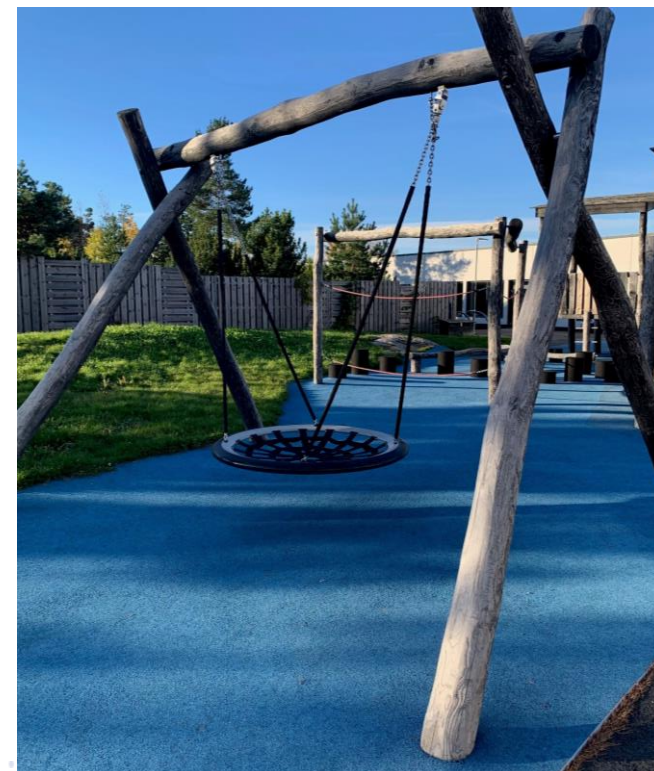

Bilder gjengitt med tillatelse fra Skeno AS

Uteplassen i barnehagen

Mye kan tilpasses slik at uteplassen blir morsom og utfordrende for alle:

- Underlaget – muliggjøre bruk av rullestol, sparkesykkel
- Lekeapparatene - Ekstratrinn eller håndtak?
- Utnytte terrenget i stedet for sklie man klatrer opp i
- Ulike typer husker
- Gode samlingsplasser

Beredskapsplan

- Skriftlig handlingsplan
- Flere i barnehagen må kjenne planen
- Personalet i barnehagen må kjenne til barnets reaksjon på smerte
- Planen bør inneholde:
  - oversikt over tegnene på at brudd har oppstått eller andre kjente komplikasjoner
  - veiledning i akuttbehandling (inkludert smertelindring)
  - navn og telefonnummer til den/de som skal kontaktes.
- Lag en liten **”førstehjelpssekk for brudd”**, for mer informasjon: [Brudd, bruddbehandling og beredskapsplan for brudd ved osteogenesis imperfecta - Sunnaas sykehus HF](#)
- Barnehagen er velkommen til å kontakt med TRS for nærmere veiledning

Nye behov for tilrettelegging når barn blir større og vil være selvstendige

- ❖ Forskjellene i forhold til jevnaldrende øker fra ca. 3 års alder
  - Vurdere behov for tilrettelegging med jevne mellomrom
  - Vurdere assistanse og assistentens rolle jevnlig – hvor mye, når og hvordan
  - Tilrettelegge for å trene på ulike motoriske ferdigheter som er relevante, for eksempel sykling.

Barna deres er mest vanlige barn

” Jeg er meg.
Ikke en diagnose,
ikke et problem.

Men et barn – med tanker, kropp og følelser”

Lovverk om hjelpemidler

- **Folketrygdløven § 10.5-7**

”Hjelpemidler til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet” (inkl i barnehage og skole).
Nødvendige og hensiktsmessige.

”Hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering” (fritidshjelpemidler)

”Ortopediske hjelpemidler”

- Hjelpemidler søkes og lånes ut fra fylkets Hjelpemiddelsentral
- Individuelle hjelpemidler til bruk i barnehagen kan tas med ved overgang til skolen
- Fastmontert utstyr og pedagogisk utstyr må finansieres over barnehagens budsjett

[Les mer om hjelpemidler hos NAV](#)

Lovverk og tips om barnehager og tilrettelegging

- [Lov om barnehager](#) (barnehageloven) (Lovdata)
- [Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver](#) (Utdanningsdirektoratet, 2017)
- [Temahefte om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen](#) (Kunnskapsdepartementet)
- [FUB - Et nasjonalt utvalg for foreldre med barn i barnehage \(foreldreutvalgene.no\)](#)
- [Funksjonshemmedes fellesorganisasjon: Skole \(ffo.no\)](#)
- Utdanningsdirektoratet: [Universell utforming av barnehage- og skolebygg \(udir.no\)](#)
- [Design for mangfold. Universell utforming i skoler og barnehager.](#) Tipshefte fra Kommunenes Sentralforbund 2020. Tips både for inneareal og uteplassen.
- [Lekeplassen for alle.](#) DELTA-senteret 1999

Nyttige lenker

Interesseforeninger

- [Norsk interesseforening for kortvokste](#)
- [Norsk forening for Osteogenesis Imperfecta](#)

Informasjon fra TRS

- [Kortvokste barn i barnehagen - Sunnaas sykehus HF](#)
- [Dagligliv ved sjeldne diagnoser med skjelettforandringer - Sunnaas sykehus HF](#)
- [Dagligliv ved osteogenesis imperfecta \(OI\) - Sunnaas sykehus HF](#)

Rettigheter, familier med barn med funksjonsnedsettelse

- [Barn og unge med habiliteringsbehov Samarbeid mellom helse- og omsorgssektoren og utdanningssektoren om barn og unge som trenger samordnet bistand.](#) Veileder Helsedirektoratet.

Lenker – hjelpemidler og tilrettelegging

Informasjon om hjelpemidler og tilrettelegging hos NAV

- [Skole og barnehage - nav.no](https://www.nav.no)
- [Barnehagealder | Kunnskapsbanken](#)
- [NAVs Hjelpemiddeldatabase](#)

Hjelpemidler/ utstyrsfirmaer

- Aqueduck: [Aqueduck Faucet Handle Extender](#) from MomAndBaby Supplies via Amazon
- Dosete med trinn i vanlig handel: [Toalettsete med trapp, white | Barnashus.no](#), [Kjøp Beemoo CARE Assist Toalettsete med Stige, Grey/White | Jollyroom](#)
- Dosete Svan balans, [Hepro AS](#)
- Trehjulsykkel: [Jippy fra Sunrice Medical](#)
- Sykkel for kortvokste: [Skeno Lowrider \(nav.no\)](#)